

DenkGroen

Relatieblad december 2011

Grindpave in het Gooi • Nieuwe waarden • Veelkleurige Kameleon • Moderne bouwblokken

Toenemende concurrentie op groendak

Lees dit artikel op pagina 3

Daktuin in Zuilen (Utrecht)

3 Meer concurrentie op groendak

De concurrentie op het groendak neemt toe. De uitdaging voor de toekomst zit in het vinden van een goede combi tussen meervoudig ruimtegebruik en de meervoudige milieufuncties van groendaken, meent architect Jurgen van der Ploeg.

4|5 Project • Openheid behouden

Hoe in een bestaand bebouwd gebied het dubbele aan woonoppervlak te realiseren mét behoud van de tuinstedelijke openheid? Met binnentuinen, groendaken en hoge poorten! De Noordstrook in het Amsterdamse stadsdeel Slotervaart geeft het goede voorbeeld.

6|7 Green facts

Nieuwsberichten over stadsboeren, een lichtgewicht daktuingazon, een innovatieve groene wand, Turkse en Marokkaanse jongeren die samen een historische Joodse begraafplaats opruimen, en uiteraard weer een column over tuinontwerpen.

8|9 Project • Veelkleurige Kameleon

Een groene binnen-/daktuin met een oppervlakte van maar liefst 5.000 vierkante meter met onder meer een waterstroom plus vijver en metershoge bomen. Dát aanleggen is een hele opgave. Woningbouwvereniging De Key durfde het aan, samen met Van der Tol.

10 Visie • Nieuwe waarden

Groene daken dateren al van eeuwen geleden, maar zijn een tijd lang in de vergetelheid geraakt. De nieuwe trend van duurzame groendaken is nu zo'n tien, vijftien jaar oud. De jongste ontwikkeling is dat de daken nieuwe waarden krijgen toegekend.

11 Nieuwbouw • Goois grindpave

Het heeft de uitstraling van grind maar de gemakken van asfalt. Dat is grindpave, een nog relatief onbekend product dat onlangs is toegepast bij de vernieuwing van het Gewestterrein in Bussum. Handig voor gebruik in de openbare ruimte, maar ook op het dak.

12 De klant • Woonstad denkt groen

Woonstad Rotterdam houdt bij de uitvoering van haar beleid rekening met natuur, milieu en gezondheid. Inmiddels heeft duurzaamheid zelfs absolute prioriteit. "Duurzaam bouwen is kostbaar, maar de belangen van de natuur en van onze bewoners wegen zwaarder."

Colofon

Denk Groen is het relatiemagazine van de Van der Tol Groep BV en heeft een oplage van 2000 stuks. Het blad verschijnt twee keer per jaar.

Realisatie:

Amazing Media

Redactie:

Aart Veerman (Van der Tol)
Britta Mantel (Van der Tol)
Ronald de Kreij (de Schrijfzaak)

Redactieadres:

Kijk op www.vandertolbv.nl

Ontwerp en vormgeving:

Graphic Invention

Illustraties en fotografie:

Roos Aldershoff
Norbert Waalboer
Marjolein Ansink

Drukkerij:

Drukkerij Jan Evers

Vestigingen in de regio's:

Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht

Groepsactiviteiten
Terreininrichting
Bestrating en Riolering
Binnenbeplanting
Boomverzorging
Daktuinen en Vegetatiedaken
Onderhoud en Beheer
Design & Construct

Toenemende concurrentie op groendak

De concurrentie om en op het groendak neemt toe. “De uitdaging voor de toekomst zit in het vinden van een goede combi tussen meervoudig ruimtegebruik en de meervoudige milieufuncties van groendaken”, meent Jurgen van der Ploeg.

De komende jaren zijn meer innovatieve ontwikkelingen te verwachten

“Mensen zien groen als een belangrijk element in hun woonomgeving. Naarmate de woondichtheid in een leefgebied toeneemt, zal je ook meer trucs moeten toepassen om de groendichtheid evenredig te laten meegroeien. Dan kom je al snel uit op het stapelen van functies.”

Aan het woord is Jurgen van der Ploeg, architect en directeur van FARO Architecten in Lisserbroek. Hij legt uit waarom groen bij zijn bureau “hoog in het vaandel” staat. Het stadion van de puur

esthetische functie zijn we volgens hem allang gepasseerd. “Groen heeft meer te bieden: het bufferen van water, CO2-reductie, het terugdringen van hittestress, fijnstof afvangen.... Groen krijgt steeds meer een bijkomende meervoudige milieufunctie.

In het verlengde van dit laatste ziet Van der Ploeg een toenemende concurrentie om het dak. “We willen er groen kwijt, zeg maar voor het zicht, maar we willen er ook water opslaan, kunnen ontspannen en energie opwekken. Hier bovenop moet het groen ook nog al die andere milieufuncties vervullen. De uitdaging voor de toekomst zit in het vinden van een goede combi tussen de diverse toepassingsmogelijkheden.”

De invulling van het meervoudig ruimtegebruik zoals we dat nu kennen, is volgens Van der Ploeg nog lang niet uitontwikkeld. “Zonnepanelen worden binnen de architectengemeenschap niet bepaald mooi gevonden. Maar we willen ze wel steeds meer toepassen. Dus wordt er massaal gezocht naar goede oplossingen, óók in combinatie met groen.”

Een goed voorbeeld van welke kant het op zou kunnen is een nieuwe driehoekige kantelbare vorm met aan elke kant verschillende toepassingen zoals sedummatten, zonnepanelen en desnoods tekst, om maar wat te noemen. “Het is maar een voorbeeld en een experiment, maar de bedoeling is het toe te passen op daken of aan gevels, waarbij naar behoeven de juiste kant naar voren gedraaid kan worden. Bijvoorbeeld de zonnepanelen als de zon op de oppervlakte schijnt en het groen tijdens de spits om fijnstof te vangen of als het regent om water te bufferen.”

Van der Ploeg verwacht de komende jaren meer innovatieve ontwikkelingen, “mede omdat we steeds meer doordrongen raken van de noodzaak van duurzaam bouwen en de positieve effecten van groen op mens en milieu.”

Moderne bouwblokken **mét gr**

Hoe de jaren 60-achtige 'stempelbouw' met de kenmerkende open verkaveling van flats te veranderen in moderne gesloten 'bouwblokken', tegelijkertijd een verdichting realiseren van het woonoppervlak tot 200 procent, en toch de tuinstedelijke openheid bewaren? Met binnentuinen, groendaken en hoge poorten!

Een gebied met een tuinstedelijk karakter transformeren naar een grootstedelijke buurt. Dat was de opdracht waarmee Leen Borst van architectenbureau Snitker/Borst en de zijnen zich geconfronteerd zagen bij de vernieuwing van de Noordstrook in het Amsterdamse stadsdeel Slotervaart. "De drie nieuwe woonblokken hebben nu nog een halfopen U-vorm", zegt hij, "maar het is de bedoeling dat ze over een paar jaar gesloten worden. Daarom hebben we in de appartementencomplexen grote poorten aangebracht met een hoogte tot de tweede verdieping, waardoor we toch nog een idee van openheid behouden."

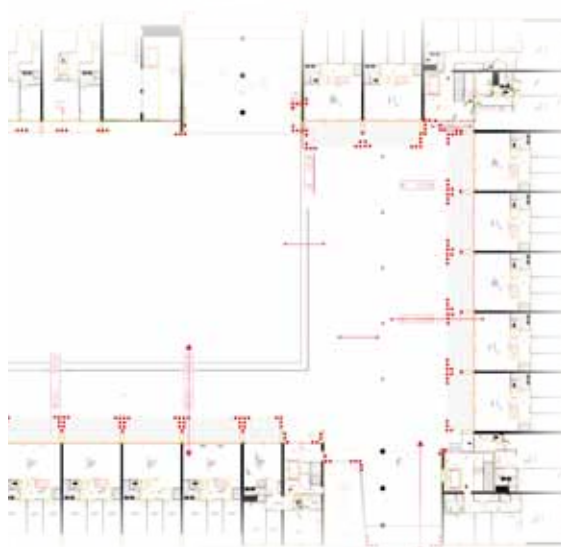
Gradaties

De architectuur van het project sluit aan bij die van de westelijke tuinsteden, met grote glazen puien en ruim gedimensioneerde woningen met flexibele plattegronden. Het bouwblok omsluit een royale tuin. Deze is via de genoemde hoge poorten zichtbaar vanaf de straatkant. Het blok bestaat uit twee lagen met grondgebonden woningen, waarboven drie lagen met appartementen. De grondgebonden woningen hebben een split-level vloer en een woonkamer met een plafondhoogte van ruim vier meter. Snitker/Borst ontwierp het stedenbouwkundig plan voor de gehele Noordstrook en was

oendaken

Tuinstedelijke openheid

Een romantisch berkenbos op het dak als contrast met de strenge lijnen van het gebouw

verder verantwoordelijk voor de invulling van de binnentuin van Blok C. De binnentuinen van de Blokken A en B werd belegd bij andere architectenbureaus. In alle drie de gevallen draait het om daktuinen waaronder geparkeerd wordt, maar in verschillende gradaties. In blok A bijvoorbeeld gaat het om parkeren op maaiveldniveau, met daarboven verhoogde daktuinen. In blok C betreft het half verdiept parkeren met voor een deel verhoogde tuinen en terrassen. "Niet echt hemelbestormend, maar wel opvallende vormen van meervoudig ruimtegebruik", noemt Borst de architectonische vormgeving van de tuinen.

Bomen als contrast

"Het idee van het tuinontwerp is deels van ons, en deels van een landschapsarchitectenbureau", vertelt Borst. "Wij dachten nog om de bomen in de tuin alleen op maaiveldniveau in de volle grond te plaatsen. Maar van hen is het idee om ook op dakniveau een berkenbos met romantische invulling aan te leggen, als contrast met de strenge lijnen van het gebouw." De daktuin is aangelegd door Van der Tol met groendaksystemen van ZinCo en een substraatlaag variërend van 15 centimeter voor het 'klein-groen' tot meer dan 60 centimeter waar de bomen komen.

Vanwege de draagkracht van het dak is dit pakket alleen te vinden boven de bouwkundige kolommen van de parkeergarage. Op andere gedeelten van het dak zou het geheel te zwaar worden. Borst: "We hebben als bureau al veel groene daken gemaakt, maar dat zijn vooral zichtdaken. Liever hebben we natuurlijk groendaken als gebruiksruimten, omdat die meer functies dienen. Ik denk dat we hier in dit geval in geslaagd zijn. Al hebben we wel een trucje gebruikt om er zeker van te zijn dat de mensen ook echt komen: een deel van de daktuin is aangelegd als speeltuin voor de omwonende kinderen."

Unieke samenwerking bij opruimen historische begraafplaats

Het plan om de totaal overwoekerde historische Joodse begraafplaats weer toegankelijk te maken, heeft geleid tot een uniek samenwerkingsverband tussen Marokkaanse en Joodse jongeren.

De groenwerkzaamheden werden uitgevoerd door ruim veertig jongeren. Van der Tol gaf hen belangeloos leiding en bood ecologisch advies, zodat de werkzaamheden konden worden uitgevoerd zonder de Flora & Faunawet te overtreden. Deze wet stelt eisen aan het handelen bij de aanleg en het beheer van groenprojecten, zodat beschermde planten- en diersoorten niet verder in hun voortbestaan worden bedreigd. De Amsterdamse stadsdeelecoloog keurde de risicoanalyse en het plan van aanpak van Van der Tol goed, waarna met de werkzaamheden kon worden begonnen. In totaal waren er vijf zondagen nodig om slechts een klein deel van de Joodse begraafplaats begaanbaar te maken. Het initiatief trok veel aandacht van landelijke en lokale media.

‘Drempel voor groendaken moet lager’

Onderzoekers van het RIVM vinden dat de aanleg van groendaken veel laagdrempeliger moet worden gemaakt.

De onderzoekers doen hun voorstel in het rapport *‘Klimaatverandering in het stedelijk gebied; Groen en waterberging in relatie tot de bodem’*, waarin ze een antwoord zoeken op de vraag hoe een duurzame inrichting van de stad kan bijdragen aan het ondervangen van de gevolgen van de klimaatverandering.

De adviezen in een notendop: gemeenten zouden kunnen zorgen voor meer onafgedekte bodem in de vorm van parken, waterpleinen, ondergrondse waterbergingen en zo meer. De burgers kunnen een bijdrage leveren in de vorm van het aanleggen van groendaken en muurbplanting. Gemeenten en andere overheden zouden hieraan op hun beurt een impuls kunnen geven in de vorm van subsidies of wettelijke maatregelen zoals de aanpassing van het Bouwbesluit, of invoering van een klimaattoets, zodat de aanleg van groene daken bij nieuwe projecten wordt gestimuleerd of gefaciliteerd.

Deskundig advies voor dakboeren

Het is een nieuwe trend, maar Van der Tol is er al vanaf het eerste moment klaar voor: *urban farming*, oftewel de teelt van groenten binnen de stadsgrenzen, óók op daken.

Van der Tol kan en wil ‘dakboeren’ graag helpen. Het bedrijf heeft jarenlange ervaring met intensief dakgebruik en

kan dus goed adviseren over dakbelasting en grondgebruik. Ons advies luidt een volledig verkleefde isolatielaag van cellulair glas met daarop een tweelaagse volledig verkleefde en wortelwerende dakbedekking en daar weer bovenop een spadevaste volrubberen Elastodrain-mat bij een substraatlaag met een dikte van ongeveer 30 tot 40 centimeter. Wordt de substraatlaag dikker, afhankelijk van de gewassen die geteeld gaan worden, dan luidt het advies een FD60-drainagelaag van zes centimeter hoog die garant staat voor een hoge waterdoorlatendheid, buffering en luchthuishouding. En vervolgens: telen maar!

Column

Annemieke Langendoen

Leuk, maar nu even niet

Van der Tol verrast opnieuw met innovaties

Als kennisintensieve organisatie verrast Van der Tol in samenwerking met daktuin-systemspecialist ZinCo Benelux de markt opnieuw met twee opmerkelijke innovaties: het lichtgewicht daktuingazon Zomerweide en de groene wand Vertigreen.

Het geheim achter Zomerweide is het nieuwe drainage-element Aquatec AT 45 in combinatie met het 'lontvlies' DV 40, waardoor in vergelijking met een traditioneel gazon veel minder water en substraat nodig is om te overleven. De 'lontjes' aan het vlies zuigen op basis van capillaire werking water op uit het drainage-element daaronder en zorgen voor een evenredige bevoeiing van het

bovengelegen gazon. Vertigreen De Groene Wand is een nieuw modulair systeem dat een economische en onderhoudsarme oplossing biedt voor verticale groenprojecten. Hierbij wortelen de planten in een paneel en vindt de verzorging plaats via een elektronisch gestuurd systeem dat de bewatering en bemesting volledig geautomatiseerd uitvoert. De gepatenteerde techniek waarborgt dat alle planten op een gelijke manier verzorgd worden, en voorkomt dat de planten boven in het systeem het gevaar lopen van verdroging en de planten onderin van vernatting.

Vorige week nog was ik op zoek naar een vogeldrinkschaal. Gelukkig werd ik er niet van. Al wat ik vond waren schalen met tierelantijn-tjes in verschillende materialen en met veelkleurige beschilderingen. Staal en keramiek voerden de boventoon, meestal voorzien van een nepvogeltje of twee, zittend op de rand. Als ik een vogel was, zou ik zeker niet naast zo'n keramieken mus gaan zitten: daar heb je beslist geen aanspraak van. Ook de wat strakkere modellen waren niet wat ik zocht. Leuk allemaal, hoor, maar nu even niet.

Vanwaar deze zoektocht? Ons nieuwste concept voor daktuinen speelt in op biodiversiteit en ecologie. Tot nog toe maakten we daktuinen, maar deden niet bewust iets extra's voor de natuur. We namen namelijk aan dat de natuur het dak vanzelf zou ontdekken. Dat doet de natuur ook - hoe trots waren we bijvoorbeeld toen bleek dat een scholekster bij ons op het groendak nestelde, en nog trotser toen ze ieder jaar terug kwamen - maar toch kan het geen kwaad om de natuur een handje te helpen. Sterker nog: helpen geeft sneller resultaat en veel plezier voor mens, plant en dier. Met een half vergane boomstronk op het dak blijkt het insectenleven meer dan te vertienvoudigen. En met een waterschaal wordt een drink- en badderplaats voor vogels aangeboden op een plek waar vooral droogte heerst. Een dak met een klein beetje water maakt dus al enorm veel verschil.

De zoektocht naar een geschikte vogeldrinkschaal is daarom ingezet. Elk dak dat we afleveren, willen we vanaf nu voorzien van een waterschaal. Deze schaal willen we een onopvallende plek op het dak geven en mag gaan werken als een oase in de woestijn. Begrijpelijk dus dat ik tegen al die 'tuincentrum-producten' op dit gebied zeg: 'leuk, maar nu even niet'. Ik zoek nog even verder naar een waterschaal die esthetisch naadloos aansluit bij ons moderne daklandschap.

Annemieke Langendoen,

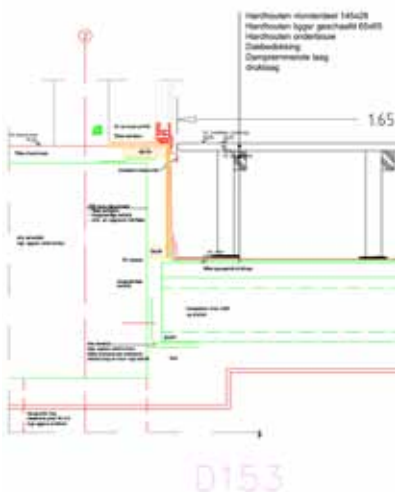
ontwerper bij Hollandsgroen

Daktuin, Amsterdam

Een groene binnen-/daktuin met een oppervlakte van maar liefst 5.000 vierkante meter met onder meer een waterstroom plus vijver en metershoge bomen.

Dát aanleggen is een hele opgave. De Amsterdamse woningbouwvereniging De Key durfde het aan, en zocht de samenwerking met Van der Tol.

Grauw Kraaiennest wordt veelkleurige Kameleon

“Als je een wijk als Amsterdam Zuid-Oost wil vernieuwen, dan moet je het ook aantrekkelijk maken zodat mensen er écht willen wonen. De oplossing zoek je dan in kwaliteit gecombineerd met functies gericht op een brede doelgroep. Dan kom je uit op een daktuin waarin men kan wandelen, maar ook ontspannen, inclusief speelplek voor kinderen.” Aan het woord is Rob de Waal, senior projectmanager bij de ontwikkeltak van woningbouwvereniging De Key. Hij beschrijft de metamorfose van het vervallen winkelcentrum Kraaiennest dat na de sloop is herbouwd tot een modern winkel-/woonblok met twee grote supermarkten, tientallen winkels en ruim tweehonderd luxe appartementen. Boven de winkels ligt een garage met 440 parkeerplaatsen. Daar weer bovenop

staan vier woontorens met de in totaal 222 appartementen. In het binnengebied tussen de woontorens op het dak van de parkeergarage hebben de bewoners toegang tot een binnentuin met waterpartij. “Een bijzonder gebouw”, noemt De Waal de nieuwbouw met de naam Kameleon. Pikant detail: deze naam is bedacht door omwonenden, die het grauwe Kraaiennest graag omgetoverd zagen worden in een veelkleurige Kameleon.

Uitdaging

Van de 5.000 vierkante meter grote daktuin wordt zo’n 800 vierkante meter in beslag genomen door een drie meter brede vijftien centimeter diepe waterstroom eindigend in een ondiepe plas die wegstroomt in het gazon. Maar dat is nog niet alles. Een andere

Een daktuin met een drie meter brede rivier

bouwtechnische uitdaging betreft de plaatsing van enkele hoge bomen in de binnentuin. Om deze kans van overleven te geven, is een substraatlaag van minimaal één meter diep nodig. Omdat het dak zelf dergelijke gewichten niet aan kan, zijn de bomen geplant boven de bouwkundige kolommen. Het resterende deel van de daktuin is belegd met maximaal 25 centimeter substraat met daarop een gazon en diverse kruidachtige planten tussen natuurstenen tegels. Langs de rivierbedding liggen gestapelde stenen, alsof ze door het water zijn opgestuwd.

Ze verhullen tevens dat de bomen in een verhoogde substraatlaag zijn geplant. "Bij De Key hebben we al langer ervaring met complexe daktuinen", zegt De Waal. "Maar tot de Kameleon hadden we nog nooit een sluitende garantie kunnen krijgen op het complete dakbedekkingspakket. De garantie werd verdeeld over de dakbedekking enerzijds en het dakgroen anderzijds. Dat is lastig bij eventuele lekkage, want wie is dan waar verantwoordelijk voor?" Op basis van deze ervaring heeft De Key gekozen voor zekerheid. En is bewust in zee gegaan met Van der Tol. "We hebben al eerder met Van der Tol

samengewerkt, en de ervaringen waren goed. Bovendien wisten we dat Van der Tol al jaren samenwerkt met dakdekker Mastum, en binnen dit samenwerkingsverband onder de noemer Leven op Daken wél één garantieregeling aanbiedt. Zodat de klant in het uitzonderlijke geval van problemen geen discussie meer hoeft te voeren met de dakdekker én de hovenier over de vraag wie waarvoor verantwoordelijk is. Bij Leven op Daken heeft de klant één aanspreekpunt die het probleem oplost, hoe dan ook. Bovendien is Leven op Daken al vanaf de schetsontwerpfase bij de opdracht betrokken, waardoor mogelijke faalkosten later in het traject al op voorhand voor een belangrijk deel kunnen worden weggenomen. Ook deze aanpak voorziet in de wensen die bij De Key leven."

Nieuwe waarden

Groene daken dateren al van eeuwen geleden, toen simpele arbeidershuisjes werden afgedekt met aarde en mos. Daarna zijn ze een beetje in de vergetelheid geraakt. De nieuwe trend van duurzame groendaken is nu zo'n tien, vijftien jaar oud. De jongste ontwikkeling is dat de daken nieuwe waarden krijgen toegekend.

Stedelijk hovenier Van der Tol is een pionier als het gaat om groendaken. De firma is al jaren gespecialiseerd in meervoudig ruimtegebruik: groendaken, parkeerdaken, leefdaken, waterdaken, energiedaken... Mét een bijbehorende tienjarige gegarandeerde garantie voor de totale dakopbouw. De herwaardering van groendaken dateert van tien, vijftien jaar geleden toen ze vooral esthetisch werden toegepast, zeg maar: voor het mooi. Maar die tijd is inmiddels ook alweer voorbij. Groendaken hebben een functie, een doel, en om het belang ervan te benadrukken zijn diverse gemeenten bereid de aanleg ervan te subsidiëren. We hebben het hier over kwaliteiten die Van der Tol al jaren geleden zag: regenwater

bufferen, fijnstof afvangen, terugdringen van het heat-islandeffect in grote steden, CO2-reductie... En niet te vergeten aanvullende plussen zoals ruimtebesparing door meervoudig ruimtegebruik in de vorm van letterlijk een stapeling van functies. Voorbeelden zijn huizen of daktuinen op parkeergarages en energieopwekking op (bij voorkeur) groene platte daken (omdat dan de energieopbrengst het hoogst is!).

Maar ook: hoe kunnen we in de stad zo natuurlijk mogelijk omgaan met het milieu? Om op deze vragen gedegen antwoorden te kunnen geven, zijn wetenschappelijke cijfermatige onderbouwingen nodig van de precieze toegevoegde waarde van groendaken en andere vormen van meervoudig ruimtegebruik. Deze cijfers zijn nog lang niet altijd voorhanden. Om aan deze lacune een einde te maken, participeert Van der Tol

Behoefte aan cijfermatige onderbouwing toegevoegde waarde groendaken

Toekomstvisie

De ontwikkelingen gaan snel en Van der Tol draagt een steentje bij door mee te blijven denken over een breed gedragen toekomstvisie op groendaken. De grote vraag op dit moment spitst zich vooral toe op leefbaarheid en biodiversiteit: hoe halen we de natuur in zijn meest pure vorm naar de stad?

direct in wetenschappelijke onderzoeken. Zo kunnen we ook in dit opzicht voorloper blijven. En als u het ons vraagt, heeft meervoudig ruimtegebruik nog altijd toekomst. Niet alleen in de vorm van een groendak, maar breder: als hulpmiddel bij de bevordering van de leefbaarheid in de grote stad.

Het heeft de uitstraling van grind maar de gemakken van asfalt. Dat is grindpave, een nog relatief onbekend product dat onlangs is toegepast bij de vernieuwing van het Gewestterrein in Bussum. Handig voor gebruik in de openbare ruimte, maar ook op het dak.

Typisch Gooise omgeving met grindpave

Het Gewestterrein in Bussum is de locatie waar de gemeenten binnen het gewest Gooi- en Vechtstreek hun gezamenlijke activiteiten delen. Het oude Gewestkantoor is onlangs vervangen door nieuwbouw. "We willen dat het vernieuwde terrein goed aansluit bij de omgeving", zegt Matthijs Noordermeer, projectmanager bij wooncorporatie Dudok Wonen. De corporatie vormt samen met AM de VOF Bensdorp-Gewest. "De gekozen materialen en kleuren sluiten aan bij het beeldkwaliteitsplan van het terrein."

Groen en grond

Bram Breedveld, landschaparchitect en eigenaar van bureau Landlab ging met de richtlijnen aan de slag. "Er is een nieuwe

openbare gebruikruimte ontstaan met nieuwe fiets- en wandelpaden. Aansluitend bij de typisch Gooise omgeving, wilde ik iets met groen en grind doen. Maar dat is lastig in een openbare ruimte. Grindpave bood een oplossing. Het heeft de uitstraling van grind, maar is asfalt. Geen losse steentjes dus en eenvoudig schoon te houden."

Zo heeft het Gewestterrein meer eyecatchers. Een ondergrondse garage met een ingang bestaande uit gestapelde natuurstenen

ontmoetingsplekken met een tafel en banken. Breedveld: "We gaan tevens twintig amberbomen planten om de parkachtige uitstraling verder te benadrukken en de bewoners van de toekomstige villa's nog meer het gevoel te geven dat hun terrassen naadloos overlopen in het groen."

Het terrein is overigens ingericht door Van der Tol, die tevens de aankleding van de garage-ingang heeft verzorgd inclusief hekwerk, evenals de plantenbakken met hun

Twintig amberbomen moeten de parkachtige uitstraling benadrukken

brokstukken en op het dak eveneens grindpave. De afscheiding met de openbare ruimte gebeurt met grote plantenbakken langs de plinten van het gebouw, en er is een 200 m² grote gemetselde en rijk gevulde plantenbak. Maar ook in de directe omgeving is veel groen te vinden, gecombineerd met

begroening, de bestrating inclusief de grindpave, de muurtjes van gestapeld natuursteen en de schanskorven als afscheiding bij het spoor. Noordermeer: "Van der Tol is middels een aanbesteding geselecteerd. We kenden deze partij niet, maar de samenwerking was prima. Onze vragen zijn goed opgepakt."

De klant

Woonstad Rotterdam wil in de uitvoering van haar beleid rekening houden met natuur, milieu en gezondheid. Inmiddels heeft duurzaamheid zelfs absoluut prioriteit, verzekert Jacky Lusse.

Woonstad Rotterdam denkt groen

“We denken na over duurzaamheid in onze bouw- en renovatieprojecten”, zegt senior medewerker Wijkbeheer Jacky Lusse.

“Duurzaam bouwen is kostbaar, maar we vinden de belangen van de natuur en van onze bewoners zwaar wegen en zijn daarom bereid dit in onze planvorming mee te nemen.”

Dit laatste is de reden waarom vijf appartementgebouwen in de wijk Overschie nabij het Kleinpolderplein een groendak hebben gekregen. Lusse: “De woonblokken staan dicht bij een van de drukste verkeersknooppunten van Nederland, waar de A13 overgaat in de A20. De groendaken dienen om het fijnstof dat het verkeer uitstoot voor een deel af te vangen.” Daarnaast ontlasten we met de groendaken het riool. Groendaken zijn in staat om 40 procent van de jaarlijkse neerslag op te vangen. Ook biedt een groendak warmte- en geluidsisolatie.” Omdat Woonstad Rotterdam staat voor

wat ze zegt, zijn deze appartementen van groendaken voorzien. Bij elkaar gaat het om zo’n 27.500 sedumplanten!

Maar Woonstad Rotterdam gaat nóg verder. In een ander gebied in Overschie zijn in overleg met bewoners twee binnentuinen opnieuw ingericht. Bij de herinrichting van deze binnentuinen werkt de wooncorporatie samen met de deelgemeente Overschie, de GGD en het RIVM om te onderzoeken welke invloed een groene leefomgeving heeft op de gezondheid van de bewoners, zowel fysiek als psychisch. “Dit willen we graag weten”, benadrukt Lusse, “want ook in de toekomst

De wooncorporatie onderzoekt met de GGD en het RIVM de voordelen van groen

willen we bij al ons doen en laten het welzijn van de bewoners leidend laten zijn. Dat heeft namelijk óók voordelen voor ons, want we zien natuurlijk het liefst tevreden bewoners en willen graag een bijdrage leveren aan hun gezondheid.”

Samenwerking

Voor de praktische aanleg van de tuinen en de groendaken werkt Woonstad Rotterdam samen met grootstedelijk hovenier Van der

Tol. “We kennen dit bedrijf nu al wat langer”, aldus Lusse, “en de samenwerking verloopt prettig. Onze ervaring is dat Van der Tol begrijpt wat we bedoelen, welke richting we in willen slaan, en wat daar allemaal bij komt kijken, niet alleen qua mensen maar ook qua plantmateriaal. Vervolgens gaan ze met ons mee die richting op. Deze slag kunnen ze goed maken, omdat ze zich tevens verdiept hebben in onze klanten, de bewoners.”